

# SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 2011

455/2011

## Laki

### oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 2011

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 2 §:n edellä oleva väliotsikko, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti, 4 a, 5 ja 6 §, 7 §:n johdantokappale, 8 §:n johdantokappale, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 13 ja 14 §, 15 §:n 1 momentti, 16 §:n 2 momentti, 2 luvun 1 a §:n johdantokappale, 3 luvun 9 §:n 1 momentti, 4 luvun 8 §:n 1 momentti, 5 a luvun 1 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 8 luvun 4 §:n edellä oleva väliotsikko ja 13 §:n 2 momentin johdantokappale, 9 luvun 8 §:n 2 momentti sekä 10 ja 11 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentti ja 4 a § laissa 445/1999, 14 § osaksi laissa 647/2003, 2 luvun 1 a §:n johdantokappale ja 5 a luvun 1 §:n 1 ja 2 kohta laissa 243/2006, 8 luvun 13 §:n 2 momentin johdantokappale laissa 382/2003 ja 9 luvun 8 §:n 2 momentti laissa 369/1999, seuraavasti:

#### 1 luku

#### Syyteoikeudesta

##### *Syyttäjän syyteoikeudesta*

#### 2 §

Syyttäjän tehtävänä on nostaa rikoksesta syyte ja ajaa sitä.

#### 3 §

Jos asianomistaja on esittänyt syyttämispyyntönsä rikoksesta, josta syyttäjä ei saa nostaa syytettä ilman asianomistajan pyyntöä, ja useampia on epäiltyinä osallisuudesta rikokseen, syyttäjä saa nostaa syytteen niitäkin epäiltyjä vastaan, joita pyyntö ei koske.

#### 4 §

Jos vajaavaltaista vastaan tehdään rikos, josta syyttäjä ei saa nostaa syytettä ilman asianomistajan syyttämispyyntöä, oikeus pyynnön tekemiseen on vajaavaltaisen edunvalvojalla tai muulla laillisella edustajalla. Alaikäisen henkilöön kohdistuneen rikoksen johdosta mainittu oikeus on kuitenkin vajaavaltaisen huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla.

#### 4 a §

Jos henkilön toimintakelpoisuutta on rajoitettu muulla tavoin kuin vajaavaltaiseksi julistamalla ja rikos, josta syyttäjä ei saa nostaa syytettä ilman asianomistajan syyttämispyyntöä, kohdistuu asiaan, josta edunvalvoja mää-

rää yksin, oikeus syyttämispyyntöön tekemiseen on yksin edunvalvojalla. Edunvalvojalla ja hänen päämiehellään on kuitenkin kummallakin oikeus syyttämispyyntöön tekemiseen, jos rikos kohdistuu asiaan, josta heidän tulee yhdessä määrätä.

## 5 §

Asianomistajan on tehtävä syyttämispyyntö sen paikkakunnan syyttäjälle tai poliisille, jonka toimialueella syyte rikoksesta saadaan nostaa. Jos pyyntö tehdään muulle syyttäjälle tai poliisille, tulee tämän viipymättä toimittaa se toimivaltaiselle viranomaiselle.

## 6 §

Syyttäjän on nostettava syyte, kun on olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

## 7 §

Syyttäjä saa jättää syytteen nostamatta:

## 8 §

Jollei tärkeä yleinen tai yksityinen etu muuta vaadi, syyttäjä saa sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, jättää syytteen nostamatta, milloin:

## 10 §

Jos syyttäjä on 7 tai 8 §:n nojalla päättänyt jättää syytteen nostamatta, syyttäjän on syyttämättä jätetyn vaatimuksesta saatettava syyllisyyttä koskeva ratkaisunsa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Vaatimus on toimitettava syyttäjälle kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu tiedoksianto tapahtui.

## 11 §

Jos syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta, hän saa peruuttaa päätöksensä vain, jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin.

## 12 §

Jos syytteen nostamisen jälkeen ilmenee

seikka, jonka perusteella syyttäjällä olisi ollut oikeus jättää syyte 7 tai 8 §:n nojalla nostamatta, hän voi peruuttaa syytteesä. Syytteen peruuttamisesta on ilmoitettava siten kuin 9 §:n 1 momentissa säädetään.

## 13 §

Syyttäjä saa hakea muutosta myös rikosasian vastaajan eduksi tai muuttaa vastaajan vahingoksi tekemänsä muutoksenhakemuksen vastaajan eduksi.

## 14 §

Asianomistaja saa itse nostaa syytteen rikoksesta vain, jos syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai esitutkintaviranomaisen taikka syyttäjä on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se keskeytetään taikka lopetetaan. Asianomistajan oikeudesta nostaa syyte julkista tehtävää hoidettaessa tehdystä rikoksesta säädetään perustuslain 118 §:n 3 momentissa.

Se, jota vastaan on tehty syyttämispyyntö tai jota on syytetty rikoksesta, voi aina kuitenkin ilman 1 momentissa tarkoitettua syyttäjän päätöstä nostaa syytteen väärästä ja todistamattomasta ilmiannosta.

Asianomistajalla on oikeus yhtyä syyttäjän tai toisen asianomistajan nostamaan syytteesen ja vedota uuteen seikkaan syytteen tueksi. Asianomistaja voi hakea muutosta asiassa annettuun ratkaisuun siitä riippumatta, onko hän käyttänyt asiassa puhevaltaa.

## 15 §

Asianomistajalla on oikeus ottaa ajaakseen syyte, jonka syyttäjä tai toinen asianomistaja on peruuttanut.

## 16 §

Jos syyttäjä ei saa nostaa rikoksesta syytettä ilman asianomistajan syyttämispyyntöä ja jos asianomistaja on peruuttanut pyynnön ennen kuin syyttäjä on nostanut syytteen, syyttäjäkään ei saa nostaa rikoksesta syytettä. Pyyntöön peruuttaminen ei estä syyttäjää nostamasta syytettä, ellei peruutus koske kaikkia rikokseen osallisia.

## 2 luku

**Asianosaisen avustamisesta**

## 1 a §

Tuomioistuin voi määrätä asianomistajalle oikeudenkäyntiavustajan esitutkintaa ja, silloin kun asianomistajalla on vaatimuksia syyttäjän ajamassa asiassa, oikeudenkäyntiä varten:

## 3 luku

**Yksityisoikeudellisesta vaatimuksesta**

## 9 §

Asianomistajan pyynnöstä syyttäjän on vireille panemansa syyteasian yhteydessä ajettava rikokseen perustuvaa asianomistajan yksityisoikeudellista vaatimusta rikosasian vastaajaa vastaan, jos se voi tapahtua ilman olennaista haittaa eikä vaatimus ole ilmeisen perusteeton. Jos syyttäjä ei ota ajaakseen asianomistajan yksityisoikeudellista vaatimusta, hänen on ilmoitettava siitä asianomistajalle noudattaen, mitä 1 luvun 9 §:n 1 momentissa säädetään.

## 4 luku

**Laillisesta tuomioistuimesta**

## 8 §

Tuomioistuin, jossa on vireillä syyttäjän tekemä rangaistusvaatimus, saa syyttäjän esityksestä erityisten syiden niin vaatiessa siirtää asian toiseen, toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Siirtävän tuomioistuimen asiaan liittyvät päätökset ja muut toimenpiteet ovat voimassa, kunnes se tuomioistuin, johon asia on siirretty, toisin määrää. Asiaa ei kuitenkaan saa siirtää takaisin, jolleivät uudet erityiset syyt sitä vaadi.

## 5 a luku

**Asian ratkaiseminen pääkäsittelyä toimittamatta**

## 1 §

Asia voidaan ratkaista pääkäsittelyä toimit-

tamatta (*kirjallinen menettely*), jos:

1) mistään syyttäjän syytteessä tarkoitettua yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta;

2) vastaaja tunnustaa syyttäjän syytteessä kuvatun teon sekä kärjäoikeudelle antamallaan nimenomaisella ilmoituksella luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä;

## 8 luku

**Asianosaisista**

*Asianosaisen poissaolo syyttäjän ajamassa rikosasiassa*

## 13 §

Hovioikeus voi 1 momentin estämättä syyttäjän tai asianomistajan valituksesta tuomita pääkäsittelyä selvästi pakoilevan vastaajan, jota on kärjäoikeudessa henkilökohtaisesti kuultu niistä vaatimuksista, joita valitus koskee, vankeusrangaistukseen rikoksesta, jota koskeva syyte on kärjäoikeudessa hylätty, tai muuttaa kärjäoikeuden tuomitseman sakkorangaistuksen vankeudeksi, jos:

## 9 luku

**Oikeudenkäyntikuluista**

## 8 §

Syyttäjän syytteeseen yhtyneen asianomistajan velvollisuudesta korvata vastaajan oikeudenkäyntikulut ja hänen oikeudestaan saada vastaajalta korvaus sellaisista kuluista on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään. Asianomistajan on kuitenkin vastattava ainoastaan puhevallan käyttämisestä aiheutuneista erityisistä kuluista. Syyttäjän syytteeseen yhtyneen asianomistajan edustajan, asiamiehen tai avustajan velvoittamisesta korvaamaan kulut yhteisvastuullisesti asianomistajan kanssa so-

velletään soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 6 §:ssä säädetään.

10 §

Syyttäjällä on oikeus valtion puolesta hakea muutosta tämän luvun 1—4 §:n ja 8 §:n 3 momentin nojalla tehtyihin ratkaisuihin silloinkin, kun hän ei ole toiminut syyttäjänä.

11 §

Jos syyttäjän ajaman rikosasian yhteydessä

Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 2011

käsitellään asianomistajan kannetta asianosaista vastaan, jolle ei ole vaadittu rangaistusta tai muuta rikosoikeudellista seuraamusta, tai muu kuin asianomistaja esittää yksityisoikeudellisia vaatimuksia syytettyä vastaan, on näiltä osin aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen osalta noudatettava riita-asiasta voimassa olevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 17 päivänä toukokuuta 2011.

**Tasavallan Presidentti**

**TARJA HALONEN**

Oikeusministeri *Tuija Brax*